

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiae Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Vtrum Voluntarium Necessarium, an verò Voluntarium Liberum,
sit perfectius in ratione Voluntarij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT II.

DE VOLVNTARIO ET INVOLVNTARIO.

Actum humanorum, quibus ad finem nostrum vicinum tendimus, vel ab eo recedimus, summum genus, à Theologo considerandum, est, *Voluntarium*, cui opponitur *Nonvoluntarium*.

CONTROVERSIA I.

Quomodo definitio Voluntarij sit intelligenda.

Duæ sunt definitiones Voluntarij, vna Aristotelis, altera D. Thomæ. Prior est hæc. *Voluntarium est, cuius principium est in ipso agente, cognoscente singula, in quibus est actus.* Posterior est brevior & clarior. *Voluntarium est, quod procedit ab intrinseco cum cognitione finis.*

Definitionem Aristotelis rejicit Arriaga, sed immerito: nam etsi, spectatis obiter verbis, patitur aliquas difficultates, consensus tamen Interpretum transfudit verborum significationem in sensum legitimum, vt patebit ex solutione objectionum.

54. Obijcies ergo 1. Ad rationem Voluntarij simpliciter dicti non requiritur, vt cognoscatur singulæ circumstantiæ, in quibus est actus: ergo peccat definitio. Antecedens probatur. Amor Dei est vique voluntarius mihi, etiam quando non cognosco circumstantiam loci aut temporis. **R.** Illam esse definitionem Voluntarij perfecti quoad omnes circumstantias illas, quæ non sunt de ratione ipsius actus, qualis est intentio, quæ, cum non distinguatur à partibus actus, semper est voluntaria, etiam si non cognoscatur reflexè: ceteræ verò circumstantiæ in tantum sunt voluntariæ, in quantum cognoscuntur.

55. Obijcies 2. Conclusio non dicitur voluntaria, & tamen est ab intrinseco, & procedit ex prævia cognitione. **R.** 1. Voluntarium, secundum Aristotelis sensum, debere esse actionem versantem formaliter circa illud ipsum objectum, circa quod versatur cognitio prævia, dirigens actum: conclusio autem habet aliud objectum formaliter distinctum ab objecto præmissarum.

2. Aristotelem per *Principium intrinsecum*, non intelligere qualecunque principium inexistens illi, in quo est actus, sed in sensu strictiore, nempe principium, quo res aliqua ex modo tendendi dicitur potius se movere, quàm moveri: & huiusmodi est solum principium appetitivum, quo censetur à nobis exire ad objectum, cum

contra intellectus per suos actus objectum potius in se recipiat, & patiat ab illo, sicut etiam sensus dicuntur objecta pati, & experiri.

54. Obijcies 3. Bruta dicuntur habere actus voluntarios, vt communiter docent cum S. Thoma: atqui bruta non operantur propter finem: ergo datur voluntarium, quod non est cum cognitione finis. **R.** Ex hoc ipso capite actus brutorum dici minùs perfectè voluntarios: dicuntur tamen voluntarij, seu spontanei, quia, licet bruta non ordinent media ad finem propter proportionem sibi cognitam, tendunt tamen in finem à natura intentum, & non merè naturaliter, sicut lapis, sed ex cognitione proponente illud bonum, quod inest fini.

55. Ceterùm, in definitione Voluntarij contingit, quod in pluribus alijs, vbi definitum est nobis notius, quàm per definitionem possumus edoceri. *Voluntarium* ergo formaliter est sola & omnis appetitio: actus verò externi & effectus inde consequentes, dicuntur esse voluntarij denominativè.

CONTROVERSIA II.

Vtrum Voluntarium necessarium, an verò Voluntarium liberum, sit perfectius in ratione Voluntarij.

56. **P**rima opinio est Vasquez, Salas, Oviedo, Arriaga, Voluntarium liberum esse magis voluntarium, quàm necessarium. Secunda est, voluntarium necessarium esse magis voluntarium. Tertia distinguit. Si Voluntarium necessarium proveniat ex meliore cognitione objecti, eò quòd nihil mali sit in objecto representabile, quod posset ab illius amore dimovere, prout est amor beatificus, tunc Voluntarium necessarium est magis Voluntarium, quia est magis à cognitione, quàm Voluntarium liberum. Si verò proveniat necessitas ex inadvertentia ad malitiam in objecto latentem, tunc Voluntarium liberum erit magis Voluntarium, quia est magis ab intrinseco: nam tunc voluntarium necessarium provenit magis ab extrinseco, scilicet ab ignorantia latentis malitiæ. Ita Card. Lugo & Pallavicinus.

57. Placet hic loquendi modus, videturque conformis Aristoteli, qui 3. *Eth. c. 1.* docet, ex voluptate & delectatione metiendum esse voluntarium, vnde sic licet argumentari. Illud censori debet magis voluntarium, quod plus af-

fert voluptatis: atqui ceteris paribus voluntarium necessarium plus affert voluptatis, quam liberum: ergo: Minor probatur. Volitio libera creata semper habet ex parte objecti aliquid retardans, & quod mallet abesse, utpote malum, ac proinde cuius connexio est aliquantulum ingrata: ergo censetur adesse minus voluptatis in amplexu illius, quam adesset, si nihil huiusmodi mali subesset, & raperetur ad amplexum. Breviter. in prioris casu semper ex parte objecti est aliqua resistentia, nulla vero in posteriori casu.

58. Objicitur. Illud est magis voluntarium, quod est magis ab intrinseco: sed actus liber est magis ab intrinseco, quia causa libera seipsam determinat, necessaria vero determinatur ab extrinseco. 2. Negando minorem. Nam determinatio ab extrinseco tunc solum obstat motui ab intrinseco, quando causa ab extrinseco determinanda non operatur ex cognitione finis. In idem recidit responsio Pallavicini, dicentis, non esse de ratione *Voluntarij*, excludere quodcumque principium extrinsecum; immo ei convenit moveri à fine, qui est extrinsecus & absens. Illud ergo solum extrinsecum principium pugnat cum *Voluntario*, quod movet alio modo, quam efficiendo in nobis inclinationem intrinsecam.

CONTROVERSIA III.

An Effectus, ex Licita Omissione per accidens secutus, sit Voluntarius.

59. *Voluntarium* aliud est, & dicitur *Directum*, aliud *Indirectum*. *Directum* est, quod amatur in seipso, sive mediare, sive immediate: v. g. cum volo ludere, & alium decipere, ditescere, &c. *Voluntarium Indirectum* iuxta D. Thomam q. 77. a. 7. in C. est illud, quod voluntas potuit impedire, & non impedivit, v. g. si videam cæcum ambulare versus fossam, in quam casurus est, nisi moneam, tunc si non moneam, cum monere possem, & ille cadat, casus est mihi voluntarius indirecte, & si tenebar monere, mihi imputatur, etiamsi illum non intenderim. In hoc sensu datur *Voluntarium*, quod non procedit à voluntate per influxum physicum positivum, sed per omissionem influxus in impeditionem casus, nempe per omissionem admonitionis, quæ admonitio excitaret cæcum ad nolendum progredi.

60. Quæstio non magni momenti est, an effectus malus, secutus per accidens ex mea omissione licita, dici possit indirecte *Voluntarius*. Et quidem certum est, non esse *Voluntarium* in eo rigore, quo fuisset, & æstimaretur, si adfuisset obligatio impediendi, ut tradit D. Thomas q. 6. a. 3. dicens, quod, si Gubernatori non esset commissa gubernatio navis, non imputaretur ei submersio, quæ per absentiam Gubernatoris contingerat.

61. Quæstio solum est, an tunc saltem in latiore significatione physica, possit effectus dici voluntarius. Negant Vasquez, Suarez, Lora, Montelanus, Granadus, Oviedo.

Rectius videntur affirmare Valentia, Salas Lugo, Arriaga. Ratio est, quia revera huiusmodi effectus aliquo modo pender à mea voluntate, quatenus possem illum impedire. Quæ propter sive obliget, sive non obliget impedire, modò possum, nihilo magis aut minus indubio physice in effectum.

62. Confirmari potest ab exemplis. Martyres dicuntur voluntarie mori pro fide, quia libere moriuntur, etiam casu, quo possent fugâ licetâ mortem impedire. Aliud exemplum afferit Lugo. quando quis omittit peccare mortaliter, dicitur illi voluntaria perseverantia in gratia, & tamen utique non tenebatur peccare: ergo sic perseverantia in gratia dicitur *Voluntaria*, licet causetur negative per omissionem peccati, ita etiam alius effectus dici poterit *Voluntarius*, etiamsi ejus impeditio non sit sub obligatione.

63. Objic. 1. Ex Conclusionem sequitur, Deo fore voluntaria nostra peccata, & per consequens, Deum aliquo modo fore causam illorum. Sequela probatur. Posset enim Deus peccatum impedire, dando auxilia efficaciam loco inefficaciam, vel omnino non concurrere, nec ponere actum primum proximum. Responderi posset primò, negando sequelam & paritatem: quia Deus omitendo alia auxilia, non propterea ponit aliquam omissionem, ad quam infallibiliter de ex necessitate antecedente hic & nunc sequitur peccatum: hoc enim fit ex libera determinatione voluntatis creatæ. Responderi potest. 2. Non esse absurdum dicere, nostra peccata esse Deo voluntaria indirecte & secundum quid, prout concedit Valentia & Lugo, asserentes, in hoc sensu posse etiam dici causam indirectam seu remotionem prohibens, quo sensu admisit D. Thomas 3. p. q. 47. a. 1. in C. Christum fuisse indirecte causam suæ necis, quam poterat impedire, & non impedivit, nec tenebatur impedire: rationem dat universalem, nempe, quando quis potest impedire, & non impedit, est causa indirecta, v. g. si quis non claudat fenestram, dicitur causa, quod imber ingreditur. Absolutè tamen Deus non est causa peccati, quia non est causa per se, vel cui possit effectus imputari, propter obligationem impediendi, prout magis in tract. de Peccatis declarabitur.

64. Objic. 2. Huiusmodi effectus non procedit à voluntate illius, qui non impedivit, nec physice, nec moraliter: non moraliter, quia non imputatur: non physice, quia non habet connexionem physicam, sed solum per accidens coniungitur. 2. Satis esse, quod à voluntate illius proveniat media omissione, tanquam remotionem causam prohibentem, quod genus causæ vtrumque velis revocare ad causam physicam, vel moralem, nihil interest.